

ETICKÝ KODEX SOCIÁLNÍCH PEDAGOGŮ

Etický kodex sociálních pedagogů

Preambule

Etický kodex sociálních pedagogů¹ vytváří základní hodnotový rámec etických a morálních principů, které vytyčují práva a povinnosti sociálních pedagogů a nabízí jim oporu při řešení etických dilemat, se kterými se sociální pedagogové při výkonu své práce setkávají. Respektování etických principů a profesní etiky je základním aspektem kvality sociálněpedagogické práce. Etické povědomí je klíčovou a neoddělitelnou součástí profesní činnosti každého sociálního pedagoga.

Etický kodex se primárně vztahuje na sociální pedagogy působící ve školách a školských zařízeních i na sociální pedagogy vykonávající sociálněpedagogickou činnost v sociální a poradenské oblasti.

Sociální pedagogové působící v resortu školství, mládeže a tělovýchovy, práce a sociálních věcí a spravedlnosti respektují a dodržují další etické kodexy pomáhajících profesí dle svého působení (např. etický kodex pracovníků školní poradenského pracoviště, pedagogických pracovníků, sociálních pracovníků).

Základní principy etického kodexu vychází z etických a legislativních dokumentů zajišťujících rovnost práva na vzdělání, sociální podporu, rovné příležitosti atd. pro všechny jedince bez rozdílu. Etický kodex vznikl v hodnotovém souladu sociálních pedagogů, kteří se na jeho tvorbě podíleli a respektuje principy i hodnoty sociální pedagogiky.

Hlavním cílem etického kodexu je vymezit sociálním pedagogům etický rámec práv a povinností při naplňování sociálněpedagogické činnosti ve vztahu k cílovým skupinám, společnosti i sobě samému.

Sociální pedagogové se ve své práci střetávají s nejrůznějšími výzvami na každodenní bázi, z tohoto důvodu je dodržování etického kodexu ochranou nejen pro klienty sociálního pedagoga, ale i jeho samotného.

Smyslem etického kodexu je podporovat morální kvality sociálních pedagogů a schopnost řešit etické problémy, které jsou klíčové pro výkon sociálněpedagogické činnosti, aby pracovní úkony sociálních pedagogů vedly k podpoře, výchově, edukaci a rozvoji osobnosti jedince, který se uplatní na trhu práce, ve společnosti a bude morálně vyspělý jedinec s etickými normami a hodnotami, se kterými se vnitřně ztotožní.

¹ V textu užíváme pro zjednodušení tzv. genetické maskulinum, tj. mluvíme o sociálním pedagogovi v mužském rodě, ale vzhledem k feminizaci školství a pomáhajících profesí tvoří významnou část sociálních pedagogů ženy, sociální pedagožky. Obdobně je to i u dalších pedagogů a pracovníků.

1. Základní etické principy

Sociální pedagogové naplňují principy eticky zodpovědného a svědomitého přístupu k cílovým skupinám i společnosti vykonáváním svých činností s respektem, úctou, rovnocenným a partnerským přístupem, profesionalitou a hájením zájmů a práv jedince. Kladou důraz na budování partnerských vztahů založených na důvěře a respektu jako jeden z nejdůležitějších aspektů etiky sociální pedagogiky. Hodnotové ukotvení sociálních pedagogů zajišťuje hájení základních etických principů při práci se všemi cílovými skupinami, vůči sobě samému i společnosti.

Sociální pedagog:

- a. Respektuje hodnoty, osobnost, soběstačnost, svébytnost, důstojnost, zkušenosti, potřeby, přání, postoje, názory i soukromí všech cílových skupin, a to bez ohledu na náboženské vyznání, sexuální orientaci, etnicitu aj.
- b. Usiluje bezpodmínečně o hájení nejlepšího zájmu dítěte, žáka, studenta či klienta, včetně jeho rodiny.
- c. Aktivně usiluje o osobnostní rozvoj a růst cílových skupin v souladu s individualitou jedince i společenskými hodnotami.
- d. Důvěrně přistupuje k cílovým skupinám a chrání jejich osobní údaje a citlivé informace.
- e. Vede cílové skupiny k přijímání vlastní zodpovědnosti a posiluje jejich aktivitu i motivaci.
- f. Svým chováním přispívá k podpoře mezilidských vztahů, bezpečného prostředí a vzájemného pochopení mezi cílovými skupinami.
- g. Je si vědom svých schopností a limitů při práci s cílovými skupinami a vykonává činnosti odpovídající jeho kompetencím. Pokud situace přesahuje jeho kompetence zprostředkovává podporu odpovídajícího odborníka.
- h. V rámci sociálněpedagogické činnosti usiluje o mezioborovou i rezortní spolupráci a udržování nejvyššího standardu profesionality v souladu s právními předpisy a dostupnými vědeckými a praktickými poznatky.

2. Etické principy k dítěti, žákovi, studentovi či klientovi a jeho rodině

Sociální pedagog:

- a. Klade důraz na zdravý fyzický, duševní, morální a sociální vývoj jedince. Podporuje klienta při utváření životních hodnot a postojů, vede jej ke smysluplnému trávení volného času, zdravému životnímu stylu, zdravým vztahům, profesnímu rozvoji atd.
- b. Podporuje samostatnost a vlastní zodpovědnost klienta, usiluje o jeho aktivitu a vnitřní motivaci, rozvoj kritického myšlení a kreativity, rozvoj životních dovedností.
- c. Zaměřuje se na klientovy silné stránky a podporuje ho k využívání svých silných stránek při zvládnání běžných i náročných situací.
- d. Napomáhá začlenění klienta do přirozeného prostředí, jeho adaptaci a podporuje ho při řešení problémů v dalších aspektech jeho života.
- e. Chrání důvěrné informace sdělené klientem, které sdílí s jinými osobami pouze v případě nezbytnosti a vždy s ohledem na nejlepší zájem klienta, případně v případech stanovených zákonem.

- f. Komunikuje s klientem empaticky, otevřeně a partnersky, podporuje vzájemnou důvěru a vystupuje autenticky.
- g. Uplatňuje nehodnotící přístup založený na budování klientova svědomí, schopnosti sebereflexe a jeho vedení k přijímání zodpovědnosti za svá práva, povinnosti a uskutečněná rozhodnutí.
- h. Uplatňuje profesionální sociálněpedagogický přístup ke klientům založený na rovnosti, lidské důstojnosti a hájení profesionálních hranic.
- i. Zajímá se o klienta v rámci rodiny, vrstevnické skupiny, komunity, společenského a přirozeného prostředí.
- j. Přístupuje k rodině klienta s pochopením a respektem, přičemž zohledňuje sociálně-kulturní nastavení rodinného prostředí a další souvislosti, které tvoří životní podmínky dané rodiny.
- k. Podporuje rodinu klienta v posilování zodpovědnosti a rodičovských kompetencí a motivuje ji k zapojování do výchovně-vzdělávacího procesu klienta s respektem k hodnotám rodiny.
- l. Usiluje o posilování pozitivního výchovného působení rodiny na klienta, protektivních faktorů a dalších pozitivních aspektů podporujících zdravý vývoj klienta a zdravé fungování jeho rodiny.
- m. Chrání důvěrné informace o rodině, které sdílí s jinými osobami pouze v případě nezbytnosti a vždy s ohledem na nejlepší zájem klienta, případně v případech stanovených zákonem.
- n. Poskytuje rodině klienta informace o záležitostech týkajících se klienta, v souladu se zákonnými podmínkami o ochraně osobních a citlivých údajů, nabízí poradenství a konzultace s cílem podpořit klienta a jeho rodinu.
- o. Respektuje kulturní a hodnotová specifika prostředí, ve kterém vykonává sociálněpedagogickou činnost a citlivě vnímá kulturní a hodnotové rozdíly, kterým přizpůsobuje poskytování svých služeb.

3. Etické principy ke kolegům a dalším zaměstnancům

Sociální pedagog:

- a. Sociální pedagog uznává odbornost, kompetence, odpovědnost, zkušenosti a přínos pedagogických, sociálních a dalších pracovníků a ostatních zaměstnanců organizace či instituce. Přístupuje k nim partnersky a vyhýbá se jejich hodnocení před klienty či veřejností.
- b. Usiluje o profesionální a osobnostní růst kolegů.
- c. Aktivně spolupracuje s kolegy i dalšími zaměstnanci organizace na vytváření pozitivního klimatu školy či organizace, při realizaci preventivního a intervenčního působení a při dalších činnostech sociálního pedagoga s podporou týmové práce a posilování vzájemného respektu a důvěry.
- d. Přístupuje ke všem zaměstnancům školy či organizace profesionálně, nestranně, bez zaujatosti či osobních preferencí a v souladu s obezřetným nakládáním s důvěrnými a citlivými informacemi. Je si vědom toho, že neprofesionální a neetické chování jakéhokoliv zaměstnance školy či organizace je nepřijatelné a podniká kroky k jeho řešení.

- e. Usiluje o vedení a podporu srozumitelné a konstruktivní komunikace s respektem k odlišným názorům. V komunikaci jedná tak, aby nepoškodil pověst školy či organizace, kolegů ani dalších zaměstnanců školy či organizace.
- f. Při naplňování svých činností usiluje o podporu vize a cílů školy či organizace.
- g. Aktivně ovlivňuje kvalitu poskytovaných služeb ve škole či organizaci s ohledem na co nejvyšší profesionalitu.
- h. Nepřekračuje hranice kompetencí jiných kolegů a vyhýbá se situacím, při kterých by mohlo dojít ke střetům zájmů či konfliktům, pokud k nim však dojde, řeší je konstruktivním způsobem.

4. Etické principy k externím institucím

Sociální pedagog:

- a. Sociální pedagog vystupuje vůči externím institucím jako zástupce školy či organizace a svým jednáním reprezentuje její hodnoty, poslání a profesionální úroveň.
- b. Uznává a respektuje odbornost, kompetence a postupy externích institucí, se kterými spolupracuje.
- c. Předává informace o klientovi, jeho rodině nebo škole či organizaci pouze v souladu s právními předpisy, a to jen v nezbytně nutném rozsahu a s ohledem na zachování důvěrnosti a ochranu soukromí.
- d. Aktivně propojuje klienta a jeho rodinu s vhodnými externími institucemi, které mohou nabídnout potřebnou podporu nebo pomoc.
- e. Respektuje limity a požadavky externích institucí a usiluje svým jednáním o podporu funkční spolupráce zaměřenou na zájem klienta a jeho rodiny.
- f. Vystupuje vůči externím institucím otevřeně a spolupracujícím způsobem, informuje je o svých kompetencích a činnostech a aktivně se zapojuje do případných spoluprací.
- g. Případné konflikty nebo nedorozumění řeší otevřeně, konstruktivně a primárně s ohledem na zájem klienta.

5. Etické principy ke komunitě a společnosti

Sociální pedagog:

- a. Sociální pedagog při práci s komunitou respektuje autonomii jednotlivých sociálních skupin a jejich svébytnou kulturu, hodnoty, návyky, tradice aj.
- b. Sociální pedagog podporuje porozumění mezi jednotlivými sociálními skupinami (minoritní) a většinovou (majoritní) společností a vytváří prostor pro diskuzi a spolupráci.
- c. Usiluje o rozvoj cílových skupin a realizuje komunitní práci s ohledem na společenské normy a požadavky, vždy však s respektováním individuálních potřeb a rozhodnutí cílové skupiny.
- d. Svým sociálněpedagogickým přístupem usiluje o rozvoj společnosti a jejich demokratických hodnot, hájení morálních a etických principů moderní společnosti, podporuje emancipaci a rovnoprávnost.

6. Etické principy k vlastní osobě a profesi

Sociální pedagog:

- a. Respektuje vlastní profesní i osobní hranice ke všem cílovým skupinám a vždy zastává profesionální a odborný přístup.
- b. Nakládá zodpovědně se svými profesními kompetencemi, dokáže své pracovní postupy odborně zvolit, zdůvodnit a nést za ně odpovědnost.
- c. Chrání zájmy a práva klienta, jeho rodiny i kolegů, pokud tím zároveň neohrozí své vlastní oprávněné zájmy.
- d. Pravidelně se zasazuje o vlastní seberozvoj a posilování své odbornosti prostřednictvím dalšího vzdělávání, sebereflexe, účasti na profesní podpoře či jinými formami podporuje udržování a zvyšování kvality realizovaných činností a poskytovaných služeb cílovým skupinám.
- e. Pečuje o své zdraví v celé šíři tak, aby byl schopen vykonávat svou práci kvalitně a profesionálně, nikdy však na úkor své vlastní osoby.
- f. Podporuje další sociální pedagogy, zpravidla pak ty začínající, v jejich profesionalizaci a posilování odborných kompetencí.
- g. Podporuje spolupráci se vzdělavateli v sociální pedagogice, s profesními organizacemi sdružujícími sociální pedagogy a dalšími odbornými oborově zaměřenými organizacemi.
- h. Zvyšuje prestiž profese a usiluje o rozvoj sociálněpedagogického myšlení a hodnot, které profese představuje.

7. Závěrečná ustanovení

- a. Sociální pedagog se řídí výše uvedenými etickými principy ve všech aspektech své činnosti. Jedná v souladu s nimi tak, aby chránil důstojnost klientů, podporoval spolupráci se všemi cílovými skupinami, přispíval k bezpečnému a inkluzivnímu prostředí ve škole či organizaci, usiloval o rozvoj rovných příležitostí a podporoval cílové skupiny v osobnostním i profesním rozvoji.
- b. Sociální pedagog pravidelně hodnotí své jednání a rozhodnutí, aby zajistil, že jeho působení zůstává eticky a profesionálně správné. V případě pochybností konzultuje své kroky s nadřízenými, usiluje o supervizi či profesní podporu od dalších odborných pracovníků.
- c. Sociální pedagog se v průběhu naplňování svých činností často dostává do situací, ve kterých by se měl rozhodovat na základě svých hodnot, nejlepšího zájmu klienta, jeho rodiny či kolegy a nejlepšího zájmu společnosti. Při řešení etických dilemat je sociálnímu pedagogovi oporou Etický kodex sociálních pedagogů.

8. Závaznost etického kodexu

- a. Etický kodex je souborem etických a morálních pravidel, které navazují na závazné právní předpisy. Základem etického kodexu je soubor hodnot a principů, které by měli všichni sociální pedagogové ve svém působení hájit a opírat se o ně.
- b. Etický kodex lze vnímat jako základní předpoklad pro profesionální a eticky založený výkon sociálněpedagogického působení, které ve své praxi užívají sociální pedagogové. Je tedy v jejich zájmu chránit dobré jméno profese mezi cílovými skupinami i ve společnosti.

- c. Etický kodex je závazný pro všechny členy profesní organizace Asociace sociálních pedagogů, kteří vykonávají sociálněpedagogickou činnost ve školách, školských zařízeních, v sociální a poradenské oblasti. Dále je doporučován jako primární dokument pro všechny absolventy oboru Sociální pedagogika.
- d. Znalost a šíření principů kodexu se doporučuje také u studentů oboru Sociální pedagogika, zejména při výkonu odborné praxe.
- e. Asociace sociálních pedagogů přijala Etický kodex sociálních pedagogů za základní dokument dne 13. 03. 2025.

